

МІФОЛОГІЯ У РЕЛІГІЙНОМУ ТА НАУКОВОМУ ДИСКУРСАХ

У статті досліджується питання впливу міфології на формування релігійного і наукового дискурсів. Розглядається як негативний, так і позитивний вплив міфу на означені процеси. Зокрема, доводиться участь міфологічної свідомості у створенні так званого псевдорелігійного наукового дискурсу – явища, при якому наука починає грати роль релігії, виконуючи при цьому всі її функції. Автор дає цьому феномену переважно негативну оцінку, вважаючи такий поворот подій негативним впливом міфу. В якості позитивного ефекту розглядається міф як антитоксин проти самого себе (тобто міф може виконувати захисну функцію в зовнішньому каркасі ядра науки).

Ключові слова: міф, міфологія, релігія, наука, дискурс, церква, наратив, притча, еволюціонізм, креаціонізм, псевдоморфози.

Постановка проблеми. Розвиток науки склався таким чином, що все знання, яким володіє людство, поділилося на дві частини – наукове і ненаукове. До ненаукового було зараховане, за невеликим винятком, вся сфера сакрального досвіду, укладеного в релігії та міфології. Автономія стала самоціллю подальшої еволюції науки, і зрештою привела до глибокого переконання про те, що вона дійсно існує, породивши не перший, і певно далеко не останній міф в її історії.

Критики ціннісної нейтральності науки нині є досить. На даний момент наукове товариство прийшло до майже одностайного висновку про те, що автономії науки, як цілісного і об'єктивного феномену, немає. Натомість наука, як і релігія та міфологія – є частиною людської культури, просякнута нею і розвивається під її впливом. Таким чином, висновком при цій постановці питання стає думка про те, що три фундаментальні світоглядні системи знання – міфологія, релігія, наука – взаємопов'язані одна з одною, і елементи кожної з них присутні всюди. У зв'язку з цим постає питання про те, як саме ці елементи можуть позначаються на розвитку даних систем? Проблема ця по справжньому актуальна (її розкриття може дати нові дані у вивченні природи науки та релігії і їх взаємостосунків), багатоаспектна і мало досліджена.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема міфу широко розкрита у філософії – це праці Р.Барта, Я.Голосовкера, А.Лосєва, Н.Куна, В.Петру, Ю.Циркіна. Проблемою міфології науки займалися В.Комаров, С.Ортолі, Н.Вітковскі. Міфологію у формуванні псевдорелігійного дискурсу науки досліджували Э.Волков, Э.Фромм, М.Шахов.

Мета: дослідити роль міфології у формуванні наукового та релігійних дискурсів.

Завданнями дослідження є: а) розкрити поняття «міфологія», «міфологія науки»; б) проаналізувати значення міфу для релігії; в) дослідити зовнішній та внутрішній дискурс міфології науки; г) проаналізувати феномен псевдорелігійного дискурсу науки і ролі міфології в ній.

Основна частина. Міф (грецькою μῦθος – слово, розповідь), згідно А.Лосєва [4], є для міфологічної свідомості найвищою по своїй конкретності, максимально інтенсивною і в найбільшій мірі напруженою реальністю. Це – абсолютно необхідна категорія мислення і життя. Міф є логічною основою, необхідною категорією свідомості і буття взагалі. Міф – не ідеальне поняття, і також не ідея і не поняття. Це саме життя. У міфі, як у стоволовій клітині, містяться паростки майбутніх форм. У будь-якому міфі можна знайти смисл, який стає актуальним у тій чи іншій ситуації. Сучасна постмодерністська філософія вважає, що міфологічна свідомість є актуальною по цей день і нерозривно пов'язана з усіма формами знання, – наукою, релігією, філософією, – і має надзвичайно важливе значення у житті людства. Поняття міф у постмодернізмі розмежоване на міф, як давня розповідь (в даному випадку використовується слово «міф»), і міф-наратив (французькою narrative – розповідь), як розповідь сучасна. Міфи глобального характеру, такі, що актуальні усьому людству, називаються метанаративами (metanarrative) – це віра в прогрес, могутність науки, ідея розуму тощо [12].

Міфологія є найдавнішою системою поглядів на світ, в якій синкретично поєднані початки як науки, так і релігії: міфологія також є «праматір'ю» етики і моралі. Традиційно вважається, що міфологія є першою сходинкою в розвитку людського світосприйняття (наступні – релігія та наука). Така позиція має на увазі не тільки відокремленість міфології від науки та релігії, але й утвердження статичності міфу, його нездатності до розвитку, низької лабільності та гнучкості: «Міфологічний стиль мислення, тісно пов'язаний з олюдненням явищ природи, пішов у минуле. Нашому часу – епосі науково-технічної революції – відповідає інший, науковий стиль мислення...» [3, с. 28]. Але запитаємо себе – якщо це не так, якщо міф увесь цей час розвивався, існуючи в межах нашої культури поза, а то і посеред науки та релігії?

Враховуючи важливість питання такого роду в аналізі природи науки і суті її стосунків з релігією, спробуємо дати на нього відповідь у декілька етапів. Першим з них стане аналіз міфу у межах історії науки та релігії. Другий – аналіз підстав, ролі міфології у створенні псевдорелігійного дискурсу науки, а третім – підведення підсумків і визначення місця міфології у розвитку науки.

Міфологія науки як і будь-яка інша форма усвідомлення картини світу має свою власну історію, що тягнеться з часів зародження цивілізації по нинішній час. Міфи давніх народів, – шумерського, давньоєгипетського, давньоіндійського, давньогрецького та інших, – дають нам суперечливе уявлення про світ богів та героїв, де перші і другі були вельми подібні один до одного, а наукове та релігійне примхливо єдналось у химерні форми. Наприклад, шумерський бог Енкі займався діяльністю, в якій ми можемо простежити як наукові, так і релігійні риси. Зокрема, він був богом-деміургом, який створив небо і землю, людей і тварин, що в дусі креаціонізму підкреслює його божественну природу та силу [5]. В той же час він вчить людей землеробству, мореплавству, будівництву, передає перші інструменти і вчить виготовляти цеглу, що характеризує його з іншого боку – як бога-вченого, бога-мудреця. Енкі, дізнавшись про задум свого брата (бога Енліля) про знищення людства потопом, звертається до царя Шуруппака Зіусудри (шумерський Ной) з пропозицією будови плавзасобу, здатного врятувати людей від тотального винищення [14]. У шумерській, асирійській і біблійській версіях цієї події можна знайти різний по детальності опис конструкції «ковчегу», матеріалів, інструментів, часу, необхідного для його побудови тощо. Цей факт свідчить про те, що Бог замість того, щоб створити з нічого засіб спасіння, натомість передає знання для його побудови. Зрештою міф про всесвітній потоп настільки розповсюджений у сказаннях різних народів минулого, що навіть сучасна наука вимушена була визнати (після відповідних досліджень), що така подія з високою долею ймовірності могла статися у минулому нашої планети. Як би там не було, бог шумерів з легкістю суміщав у собі риси і бога, і інженера. В цьому сенсі подібними Енкі божествами є іудейський бог Яхве, філістимлянський Дагон, давньоєгипетський Тот і давньогрецький Прометей (в грецькій версії Потопу Прометей рятує свого сина Девкаліона на збудованому ним гігантському кораблі [5]). В решті міфів теж дуже часто можна знайти посилання на науковий спосіб осягнення світу, наприклад міфи про Гефеста (бог-майстер Олімпу, ніколи не цурався фізичної праці, створив «живий обладунок» мідного гіганта Талоса для охорони цариці Європи на острові Крит), Дедала (міфічний майстер, йому приписують створення критського лабіринта, рухливих статуй-автоматонів, крил на яких можна було перелетіти море), Одиссея (цар Ітаки відомий своїм неординарним підходом у вирішенні практичних задач) і т.д.

Важко сказати коли саме наступив край міфічного синкретизму і релігія та наука стали окремими чітко вираженими феноменами. Ближче до міфу залишилася релігія, хоча і вельми умовно, ставши такою собі «суворо спеціалізованою міфологією» догматичного типу.

Взагалі слово «релігія» походить від латинського «*religio*». Давні римляни позначали цим словом усе, що так чи інакше було пов'язане з богами (саме тому архаїчні форми вірувань, – анімізм, фетишизм, тотемізм, – не є релігіями у повному значенні цього слова). Тобто, якщо є бог (и), – ми маємо справу з релігією. На цьому і ґрунтується принциповий момент у розрізненні наукового і релігійного джерела знання – в релігії ним є Бог (як правило – це форма вищого ідеального начала), в науці – природа (реальний фактичний світ). Пізніше християнський світ, запозичивши це слово з латинської мови, позначив ним саме християнську віру, відокремивши її

в такий спосіб від інших (нехристиянських) культів. В сучасному значенні це слово позначає одну із духовних сфер життя людини поруч із мораллю, філософією, наукою. Організуючим, структурним, системним втіленням релігії є Церква (слід розуміти не як якусь конкретну конфесію, а саме як організуюче начало). Головним атрибутом будь-якої релігії є віра (передусім у Бога (ів), а потім у божественну істину, втілену в священні тексти, слова пророків тощо).

Релігійні вчення, як давні, так і сучасні, не цураються міфу як такого, але в той же час намагаються приборкати його антропоцентричну сутність, підкреслюючи зв'язок останнього із світом богів, божественних одкровень тощо. В українській та російських мовах ми рідко використовуємо слово «міф» щодо опису релігійних подій, засвідчених у священних текстах, підміняючи його близькими по значенню словами, наприклад такими як: притча, сказання, історія. У цьому можна побачити «тематичну спеціалізацію» міфу як такого. Притча – це, зокрема, міф, що має яскраво виражену моральну основу. Побутує думка, що моральний підтекст міфи набули виключно у тих чи інших релігійних системах. Насправді це не так. Більш ймовірним вважається позиція, згідно якої ми маємо справу з монополізацією релігією моралі. Можна порівняти, наприклад, міф про Прокруста (герой міфів про Тесея, прославився своїм ложем, на якому він «рівняв» довірливих мандрівників за допомогою мідної сокири) і притчу про Доброго самарянина – в обох випадках ми маємо моральний підтекст, але з боку християнського сприйняття міф про Прокруста є тільки «міфом», тобто історією, якої не було – «байка» (подібне відношення до міфу існує і серед науки). Фактична цінність моралі, викладеної в легенді про розбійника Прокруста близька до нуля, так як вона не відображена у священних текстах на відміну від притчі про самарянина, вагомість якої зростає в рази через її богоданність.

У тих випадках, коли те чи інше релігійне вчення інтерпретує історію, міфи перетворюється на сказання, або «переказ про...», в цьому, певно, теж реалізується задум по розмежуванню священної і фактичної картини бачення розвитку природи і людини. Тим не менше в нашій мові набули усталеної форми вирази типу «міф про створення світу», «міф про створення людини» тощо. Ймовірно – це є наслідком наукової протидії священній історії, з метою підкреслення її умовності. Цей умовивід актуальний також щодо визначення природи протистояння креаціонізму і еволюціонізму, як моделей розвитку людства.

Таким чином можна зробити висновок, що релігія хоч і тісно пов'язана з міфом і міфологічною традицією, все ж таки дистанціювалася від неї, віддавши перевагу власному дискурсу. У випадку з наукою така дистанція була заявлена в категорично масштабнішій формі, але чи відповідає ця декларація дійсному стану справ?

Зовні наука категорично не приймає міфи, так як вони не відповідають фактам і дійсності. У тих випадках, коли міф підтверджується такими – наукове товариство або відмовчується, або перекладає міф на власну мову, здійснюючи у такий спосіб його легітимацію через люстрацію. Наприклад, так сталося з відомим міфом про Троя.

Генріх Шліман не належав до вченого товариства, він був бізнесменом, археологом-любителем, людиною підприємливою, запальною і надзвичайно працездатною. У віці біля п'ятдесяти років вчений запалився романтикою творів Гомера і вирішив у будь-який спосіб довести автентичність, описаних давньогрецьким поетом подій. Вивчаючи різні теорії стосовно можливого розташування легендарного міста Іліон, Г.Шліман зупинився на тій, що більше всього відповідала гомерівській Іліаді. Так у археолога-дилетанта з'явився задум про розкопки на горі Гисарлик, який він виклав у праці «Ітака, Пелопоннес і Троя». Більшість серйозних учених тієї епохи з числа тих, кого цікавила проблема Трої, проігнорували ідеї Г.Шлімана, хоча на Вітчизні, у Німеччині, йому присудили звання доктора наук. Отримавши дозвіл уряду Туреччини на розкопки, Г.Шліман з усім можливим азартом віддається праці і, зрештою, знаходить залишки давнього укріпленого міста, яке він проголошує Троєю Гомера. Після цієї події ігнорувати Г.Шлімана уже більше не можна було і відомий авторитет у галузі археології професор Ернест Курциус різко критикує Г.Шлімана за його одержимість Гомером і за недбале ставлення до самого процесу розкопу (шукаючи артефакти епохи Гомера, Г.Шліман знищив багато інших, важливих з точки зору

науки, культурних шарів. Зокрема, так званий «скарб Пріама», знайдений в шліманівській Трої, був по суті зібранням речей різних часів і народів) [8].

Нині сучасна наука завдячує Г.Шліману багатьма відкриттями світового рівня, найбільшим з яких є виявлення мікенської культури, але мораль цього прикладу в тім, що основне прагнення німецького археолога залишилося невтамованим – сучасна наука так і не визнала знайдене Г.Шліманом давнє місто Троєю Гомера. Понині вона фігурує в наукових колах у якості ймовірності (можливо Троя, але вірогідніше, що ні). Таким чином легенда про Трою так і залишилася міфом, хоча і особливим – останні 150 років він є внутрішньою справою науки, її власним *міфом*. Таким чином Троя, як кіт Шредингера, так і застигла в міфічній суперпозиції – вона нібито є, а з іншого боку – її нема.

Внутрішня міфологія науки, на відміну від її зовнішнього міфологічного дискурсу, зразком якого є історія з пошуками Трої, складається з цілої низки міфів самого різного ґатунку, в яких є свої герої, сили космічного порядку, демони і привиди і звісно її величність доля (всемогутній випадок). Єдине, що надзвичайно важко знайти в міфах про науку – це Бога, натомість його антипод (диявол) зустрічається куди частіше.

Свен Ортолі виділяє цілу низку наукових міфів, позначаючи їх наступними назвами: Ванна Архімеда, Записні книжки Леонардо, Меблі Бернара Паліссі, Вічний рух, Яблуко Ньютона, Франкенштейн, Втрачена ланка, Демон Максвелла, Прогрес не зупинити, Змія Кекуле, Таблиця Менделєєва, Улюблена жінка Альфреда Нобеля, $E = mc^2$, Золоте січення Матіли Гика, Кіт Шредингера, НЛО, Bing Bang – Великий вибух, Чорні діри, Метелик Лоренца [7].

Усі з перерахованих міфів надзвичайно захоплюючі і цікаві, але, на жаль, ми не можемо охарактеризувати кожний із них, так як обмеженні об'ємом публікації. Тим не менше потрібно розкрити принаймні хоча б одну з цих історій, щоб можна було отримати уяву стосовно того, як саме будується внутрішній міфологічний дискурс науки. Нам було важко зробити свій вибір, але зрештою було вирішено зупинитися на дарвіністській еволюційній теорії, так як вона часто виступає межею зіткнення наукових та релігійних інтересів, С.Ортолі назвав цей міф «Втрачена ланка».

Еволюційна теорія Чарльза Дарвіна, крім того, що являється втіленням ідеї Прогресу у біологічному світі природи, є утвердженням різноманітних положень, як од-го «Боротьба видів за існування», «природній добір», «спадкові видозміни», а також ідеї про генетичну сполученість усіх видів на планеті з експліцитним переходом одного виду до іншого. Останнє положення стало особливо дискусійним у критиці дарвіністської теорії еволюції, прославившись знаменитим «походженням людини від мавпи». Англійська аристократія категорично була проти такої постановки питання, віддаючи перевагу креаціоністській версії появи людини. Знайшлися також і раціональні аргументи у виді положення про втрачену ланку, суть якого зводилася до того, що деякі біологічні види на нашій планеті не мають перехідного етапу у виді особливого предка, від якого вони походять, наприклад качконіс та морський черв «giffia». Умовно такий етап, ланка у їх еволюційному розвитку нібито є, але ще не виявлена і вважається втраченою. Цей аргумент став опорою в суперечці про походження людини – мавпа не може бути предком людини, потрібно шукати втрачену ланку. С.Ортолі так коментує цей момент: «Пошук втраченої ланки став справою честі ... із завчасно вирішеним результатом. Адже предок людини, якщо він існував, не міг бути ніким, окрім як брутальним монстром, геть позбавленим усіх тих душевних тонкощів, які нам так до вподоби. Під пошуком спільного предка маскувався насправді пошук доказу того, що людина жодним чином не могла походити від тварини. Ця ланка приречена була залишитися відсутньою, так як інакше ставала можливою радикальна ревізія очевидного: на верхньому щаблі драбини живих істот встановлений трон для Homo Sapiens, який туди, правда невідомо як, поставив сам Господь Бог. Останній, напевно, неодноразово жалкував стосовно свого рішення» [7, с. 67]. Таким чином можна побачити, як із свідомої згоди вчених, їх добровільного «закривання очей» – всередині науки функціонує самий справжній міф, що саме цікаве, таке положення справ на даний момент майже всіх влаштовує, окрім невеликої частини наукової спільноти, до якої належить зокрема австралійський генетик Майкл Дентон, який з гіркотою прокоментував

вищеописану ситуацію: «Можна було б припустити, що настільки капітальна теорія – теорія, що в буквальному сенсі слова змінила світ, виявиться чимось більшим, ніж прості метафізичні спекуляції... Але в кінцевому підсумку дарвінівська теорія еволюції не більше і не менше ніж найбільший космологічний міф ХХ століття» [13, р. 186].

Проаналізувавши зовнішні та внутрішні особливості міфологічного у науці, приступимо до аналізу її псевдорелігійного дискурсу.

Зрозуміло, що наука – це наука, а релігія – це релігія, тому постановка питання про те, що наука є різновидом релігії, такою собі конфесією від протилежного, де є свій Бог – Людина (антропологічний переворот у науці XV, XIX і ХХ століть довів цей факт сповна), мученики (Галілео Галілей, Джордано Бруно, Микола Вавилов тощо), храми (всі ми хоч раз та називали свою Alma mater храмом науки), єретики (пророки паранауки, зокрема: Петро Гаряєв – творець «хвильової генетичної теорії», Рон Хаббард – батько діанетики та саєнтології, Григорій Шипов – автор теорії «фізичного вакууму») є невірною. Єдина на що здатна наука в сенсі релігійного буття – це вести псевдодискурс, тобто щось подібне до релігії, але таке, що не є нею. В якості прикладу можемо згадати ситуацію, що склалася в часи Французької революції – Гаспар Шометт разом з Жаком-Рене Ебером створили сумнозвісний «Culte de la Raison», який був по суті торжеством науки над релігією, але недовго (спочатку його замінив менш радикальний культ «l'Être suprême»), а потім все вернулося на свої місця, і католицизм знову став релігією французів) [6]. Історія існування «релігії розуму» показала одну цікаву особливість, яка, певно, характерна для будь-якої спроби поставити науку на місце релігії. Її суть в тому, що наука починає втрачати свої іманентні властивості і перетворюється на щось несправжнє, неадекватне, що не є ні релігією, ні наукою (парадокс, але розум в межах свого культу стає на протилежну позицію, втрачаючи характеристику «розумності» і стає синонімом мракобісся). В цьому природа псевдорелігійного дискурсу від лица науки. Ми отримуємо псевдоморфозу (термін О.Шпенглера) науки – в ній починає легко прослідковуватись те, що донедавна вважалося виключно атрибутом релігії, її невід'ємною частиною, і це однозначно негативно впливає на науку та характер виробленого нею знання. Наука стає чимось на зразок магії та алхімії – дисципліною, де у демона Максвелла починають рости фізично відчутні роги та хвіст.

Яка роль міфології у формуванні псевдорелігійного дискурсу? У своїй відповіді ми спробували стати на дві діаметрально протилежні позиції, одна з яких є розглядом її негативного впливу, а інша – позитивного. Без сумнівів міфологія прямо причетна до створення псевдорелігійного дискурсу науки – явища, яке нічого доброго їй не несе. Будучи синкретичною по своєму характеру, маючи паростки в собі і релігійного, і наукового, міфологія при сприятливих умовах перетворює наукове на релігійне і навпаки. Зокрема метанаратив ідеї розуму мав подвійну історію – у філософії Рене Декарта його висновки про природу розуму піднесли науку на нечувану висоту, ставши причиною по-суті зародження феномену європейської науки. Інтерпретація же ідеї розуму Жаном Жаком Руссо надихнула Г.Шометта та Ж.-Р.Ебера на створення «Culte de la Raison» [6]. Отже, як бачимо, міф може по-різному впливати на хід подій.

У **висновках** до нашого дослідження можемо констатувати те, що міфологія окрім негативного впливу на науку (вона сприяє формуванню її псевдорелігійного дискурсу, підриває довіру у те чи інше наукове вчення, як у випадку з теорією еволюції Ч.Дарвіна), має також і позитивну, конструктивну роль у розвитку тієї чи іншої ідеї, як од-то популяризація квантової фізики (ідея суперпозиції в прикладі Шредингера), раціоналізму тощо.

Будучи джерелом натхнення вчених, той чи інший міф завідомо може привести до самих непередбачуваних результатів, певно, це в значній мірі залежить від внутрішніх схильностей тієї чи іншої особистості, яка взяла на себе сміливість у процесі зміни світу.

Стосовно питання про *подальші пошуки, перспективи дослідження* можемо анонсувати подальше дослідження міфу у його взаємозв'язку з релігією та наукою. Важливим аспектом стане розгляд припущення про те, що міфологія є особливим містком між релігією та наукою, «згином» їх «складки»¹.

¹ Взяті в лапки терміни є поняттями філософії Ж. Дельоза

Література

1. Барышников П. Миф и метафора: опыт межпарадигмального анализа: Автореф. дис. канд. наук; Философские науки: 09.00.01 [Рос. ун-т дружбы народов] / П.Барышников. – М., 2008. – 24 с.
2. Голосовкер Я. Логика мифа / Яков Голосовкер. – Санкт-Петербург: Центр гуманитарных инициатив, Университетская книга, 2010. – 494, [1] с.
3. Комаров В. Наука и миф / В.Комаров. – М.: Просвещение, 1988. – 192 с.
4. Лосев А. Диалектика мифа / А.Лосев. – М., 2001. – 560 с.
5. Мифы народов мира / Н.А.Кун, Ю.Б.Циркин, В.Я.Петру. – М.: АСТ, Астрель, Полигон, Транзиткнига, 2006. – 367 с.
6. Олар А. Культ разума и культ верховного существа во время Французской революции: 1793-4 / А. Олар. Пер. Е. Коц и А. Карасика; [Предисл.: Як. Захер]. – Л.: Сеятель Е. В. Высоцкого, 1925. – 235 с.
7. Ортоли С., Витковски Н. Ванна Архимеда. Краткая мифология науки / С. Ортоли, Н. Витковски. – М.: КоЛибри, 2007 г. – 240 с.
8. Стоун И. Греческое сокровище: биографический роман о Генри и Софье Шлиманых / И.Стоун. – М.: Прогресс, 1979. – 461, [3] с.
9. Философия и методология науки: Учеб. пособие для студентов высших учебных заведений [Под ред. В.И. Купцова]. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 551 с.
10. Фромм Э. Дианетика: искателям сфабрикованного счастья // Человек / Э. Фром. – 1996. – №2. – С. 54-59.
11. Шахов М. Религиозное и научное знание, религиозная и научная вера // Проблема демаркации науки и теологии: современный взгляд / М.Шахов. – М.: ИФ РАН, 2008. – С. 279-280.
12. Alexanian E.A. Les innovations du style narratif du XX siecle // TRANS. Internet-Zeitschrift für Kulturwissenschaften [Электронный ресурс] / E.Alexanian. – Erevan/Vienne: 2006. – №16. – Режим доступа: http://www.inst.at/trans/16Nr/05_1/alexanian16.htm
13. Denton M. Évolution, une théorie en crise / M.Denton. – Paris, Londres. – 1988. – 385 p.
14. George A. The Babylonian Gilgamesh Epic: Introduction, Critical Edition and Cuneiform Texts / A. George. – Oxford: University Press, 2003. – 188 p.
15. Hubner K. Wissenschaftstheorie und Theologie // Theologie und Philosophie / K. Hubner. – Freiburg etc., 2007. – Jg. 82, H. 1. – S. 46-64.

Alexander Martinenko

Mythology in religious and scientific discourse

The paper investigates the impact of mythology on the formation of religious and scientific discourses. Considered as a negative and positive impact on the myth identified processes. In particular we prove part of the mythological consciousness in creating the so-called pseudo-scientific discourse – the phenomenon in which science is beginning to play the role of religion, while carrying out all its functions. The author gives this phenomenon mostly negative assessment, considering the turn of events the negative influence of the myth. A positive effect is seen as an antidote against the myth of itself (that is, the myth may perform a protective function in the external frame core science).

Keywords: myth, mythology, religion, science, discourse, church, narrative, parable, evolutionism, creationism, pseudomorphs.

Александр Мартыненко

Мифология в религиозной и научного дискурса

В статье исследуется вопрос о влиянии мифологии на формирование религиозного и научного дискурсов. Рассматривается как отрицательное, так и позитивное влияние мифа на обозначенные процессы. В частности доказывается участие мифологического сознания в создании так называемого псевдорелигиозного научного дискурса – явления, при котором наука начинает играть роль религии, выполняя при этом все ее функции. Автор дает этому феномену преимущественно отрицательную оценку, считая такой поворот событий негативным влиянием мифа. В качестве позитивного эффекта рассматривается миф как антидот против самого себя (то есть миф может выполнять защитную функцию во внешнем каркасе ядра науки).

Ключевые слова: миф, мифология, религия, наука, дискурс, церковь, нарратив, притча, эволюционизм, креационизм, псевдоморфоза.